

Biz fəxr edirik ki, bu gün də müstəqil Azərbaycan çoxmillətli və çoxkonfessiyalı ölkədir. Burada bütün dinlərin nümayəndələri, bütün millətlər bir ailə kimi sülh, mehribanlıq, qarşılıqlı anlaşma şəraitində yaşayırlar. Bu bizim böyük sərvətimizdir, böyük üstünlüyümüzdür və hesab edirəm ki, Azərbaycanın uğurlu inkişafında bu amil də öz rolunu oynamışdır. Çox şadam ki, müstəqillik dövründə bu müsbət meylləri biz nəinki qoruyub saxlaya bildimişik, hesab edirəm ki, onları daha da gücləndirmişik.

**İlham Əliyev,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti**

Azərbaycan Respublikası bu gün tolerantlıq modeli kimi dünyada tanınır. Tolerantlıq bütün dövrlərdə olduğu kimi, bu gün də insanlar və icmalar arasında qarşılıqlı hörmətin bünövrəsidir və ortağ dəyərlər ətrafında vahid global cəmiyyətin qurulması üçün həyati əhəmiyyət kəsb edir. Bu birmənal şəkilə bir məziyyət, mənəvi keyfiyyətdir, lakin hər şeydən əvvəl tolerantlıq bir əməldir – başqalarına əlini uzatmaq və mövcud fərqlilikləri maneə kimi deyil, dialoq və anlaşmaya dəvət kimi qəbul etməkdir. Bəli, Tolerantlıq insanlar arasında körpülər salmaqla və ünsiyyət üçün yollar açmaqla bu çətinliklərin bir qisminə cavab verir. Tolerantlıq bütün təcrübə və dünyagörüşlərin bərabər qəbul edilməsi deyil. Əksinə, onun dəyəri universal insan hüquqları və əsas azadlıqlar haqqında məlumatlılıq və hörməti təlqin etməkdir. Tolerantlıq Birləşmiş Millətlər Təşkilatının məğzini təşkil edir. BMT-nin Sivilizasiyalar Alyansı media ilə tərəfdaşlıq və gənclərin mübadilə proqramları vasitəsilə ekstremizmlə mübarizə aparmaq və mədəniyyətlərarası anlaşmanı

yi hər birimiz üçün aydındır. Lakin iradəmiz daha güclü olmalıdır. Tolerantlıq Azərbaycan xalqının xarakterik cəhətidir. Yüksək tolerantlıq ilk növbədə yüksək mədəniyyətin təzahürüdür. Azərbaycan müstəqilliyini əldə edəndən sonra dövlətin ideologiyasında da əsrlərdən gələn ənənə möhkəmləndirilib.

Fərqli mədəniyyət və din sahiblərinin birgə yaşayışının dövlət səviyyəsində rəsmi təsdiqi var və bu Konstitusiyamızda da təsbit olunub. Yaradılan mühit onu göstərir ki, Azərbaycan bütün Cənubi Qafqazda tolerantlıq nümunəsidir. Burada fərqli mədəniyyətlərin, dinlərin birgə yaşayışının xüsusi modeli bərqərar olub.

bəxt həyat sürürlər. Ulu Öndər Heydər Əliyevin ölkəmizdə tolerantlığın qorunub saxlanılması istiqamətində həyata keçirdiyi tədbirlər Azərbaycanı müxtəlif milli və mədəni dəyərlərin qovuşma müstəvisinə çevirib. Azərbaycan indi dünyanın nadir ölkələrindəndir ki, burada bütün millətlər, bütün xalqlar, bütün dinlərin nümayəndələri bir ailə kimi yaşayır. Ölkəmizdə dini və milli dözümlülük, tolerantlıq yüksək səviyyədədir. Prezident İlham Əliyevin dindarlarla keçirdiyi görüşlər, Ramazan bayramlarında ənənəvi olaraq din xadimləri ilə iftar süfrələrində birgə iştirakı və bu mərasimlərə Azərbaycanda mövcud digər dini icmaların

ti bütün dünyaya göstərir ki, tolerantlıq Azərbaycan xalqının ruhundadır.

Tolerantlıq fikirlərinin yaranmasının əsasını 1948-ci il İnsan Hüquqlarına dair Ümumi Bəyannamənin qəbulu təşkil etdi. Bu bəyannamədə göstərilirdi ki, "insan ailəsinin bütün üzvlərinə məxsus ləyaqətin etirafı və onların bərabər, ayrılmaz hüquqları azadlıq, ədalət və ümumi dünyanın əsasını təşkil edir", "insan hüquqlarına qarşı etinasızlıq və nifrət insanın vicdanını hiddətləndirən vəhşi aktlara gətirib çıxarır". İnsan hüquqlarına dair bəyannamənin qəbul edilməsindən sonra dözümlülük barəsində bir çox aktlar və bəyannamələr qə-

demokratik şəraiti yüksək qiymətləndirən xarici qonaqlar etiraf edirlər ki, dünyada çox az dövlət tapılar ki, Azərbaycanda yaranan tolerantlıq, dini dözümlülüğün təmin olunması üçün səylər göstərsin, dövlət başçısı səviyyəsində müxtəlif konfessiyaların rəhbərləri ilə görüşlər keçirilsin, ayrı-ayrı xalqların dini mərasimlərində iştirakı təmin olunsun. Bəli, bu gün Prezident İlham Əliyev mü-təmadi olaraq dini icmaların liderləri ilə görüşür, onların ehtiyac və problemlərinə maraqla göstərir, ölkədə tolerantlığın formalaşması, milli azlıqların ictimai həyatın bütün sahələrinə inteqrasiyası, dini, əqidə azadlığının təmin olunması

Tolerantlıq və mədəniyyətin təzahürü-Azərbaycan

Tolerantlıq öz-özünə meydana gəlmir. O, öyrədilməli, yetişdirilməli və başqalarına ötürülməlidir. Təhsilin, tədrisin, ailənin, cəmiyyətin, mühitin bu yöndə rolu böyükdür. Belə ki, tolerantlığı gücləndirmək, nifrət və ayrı-seçkiliklə mübarizə aparmaq üçün böyük əhəmiyyəti var. Tolerantlığın zəruriliyi hər birimiz üçün aydındır. Lakin iradəmiz daha güclü olmalıdır. Tolerantlıq Azərbaycan xalqının xarakterik cəhətidir. Yüksək tolerantlıq ilk növbədə yüksək mədəniyyətin təzahürüdür. Azərbaycan müstəqilliyini əldə edəndən sonra dövlətin ideologiyasında da əsrlərdən gələn ənənə möhkəmləndirilib. Fərqli mədəniyyət və din sahiblərinin birgə yaşayışının dövlət səviyyəsində rəsmi təsdiqi var və bu Konstitusiyamızda da təsbit olunub. Yaradılan mühit onu göstərir ki, Azərbaycan bütün Cənubi Qafqazda tolerantlıq nümunəsidir...

təbliğ etmək istiqamətində dəyərli səylərini davam etdirir. Keçən avqust ayı BMT "dialoq və qarşılıqlı anlaşma" adı altında Beynəlxalq Gənclər İlinə start verib. YUNESKO-nun təşəbbüsü olan 2010 Beynəlxalq Mədəniyyətlərin Yaxınlaşması ilinin əsas mövzusu da tolerantlıqdır. YUNESKO-nun Xoşməramlı səfiri Mehriban xanım Əliyevanın bu sahədə gördüyü işlər danılmalıdır.

Tolerantlıq öz-özünə meydana gəlmir. O, öyrədilməli, yetişdirilməli və başqalarına ötürülməlidir. Təhsilin, tədrisin, ailənin, cəmiyyətin, mühitin bu yöndə rolu böyükdür. Belə ki, tolerantlığı gücləndirmək, nifrət və ayrı-seçkiliklə mübarizə aparmaq üçün böyük əhəmiyyəti var. Tolerantlığın zərurili-

Dünya birliyi bu əsaslı və zəruri, daha doğrusu global bir məsələyə diqqət çəkmək üçün təqvimə yeni bir əlamətdar gün təyin etdi. Bəli, 16 Noyabr Beynəlxalq Tolerantlıq Günüdür. Beynəlxalq Tolerantlıq günü 1995-ci ildə YUNESKO-nun 50 illiyi münasibətilə təsis edilib. Məqsəd qurumun da nizamnaməsində qeyd olunduğu kimi, dünyada hamını bir-birinə dözümlülük nümayiş etdirərək mehriban qonşular kimi yaşamağa çağırışıdır. Azərbaycan indi bütün dünyada həm də tolerantlıq örnəyi kimi tanınır. Azərbaycan tolerant ölkə olaraq dünyaya açılan qapıdır. Burada mənəbdən, mənşəyindən, dinindən, irqindən asılı olmayaraq bütün xalqın nümayəndələri yaşayır və xoş-

nümayəndələrinin də qatılması ölkədə tolerant düşüncənin artıq tam bərqərar olduğunun göstərir. Prezident dindarlarla görüşlərində islam dininə elmi yanaşmanı, islam elminin və fəlsəfəsinin öyrənilməsinə mühüm şərt kimi səciyyələndirir.

Prezident İlham Əliyev Bakıda keçirilən "Dinlərarası dialoq: qarşılıqlı anlaşmadan birgə əməkdaşlığa doğru" adlı beynəlxalq konfransda da bir daha bəyan edib ki, dünyada sülhün, əminamanlığın təmin edilməsi, asayışın qorunması üçün mütləq dinlərarası münasibət, dinlərarası dialoq gücləndirilməlidir. Dövlətin gücünü əhalinin çoxmillətli olmasında, müxtəlif dinlərin, mədəniyyətlərin və sivilizasiyaların birgə yaşayışında görən Azərbaycan preziden-

bul edilmişdir. 1993-cü il 8-9 oktyabr tarixində Vyanada keçirilmiş Avropa Şurasının üzv Dövlətlərinin Dövlət və Hökumət Başçıları Zirvə Toplantısında irqçiliyin yüksəlişi, xaricilərə qarşı qərəzli münasibət və antisemitizm, dözümsüzlük mühitinin inkişafı, əsasən, mühacirlərə və mühacir mənşəli insanlara qarşı zorakılıq aktlarının artması, aqressiv millətçilik və etnomərkəzçilik formasında xaricilərə qarşı yeni qərəzli münasibətin inkişafı ilə bağlı həyəcan təbili səslənmiş və bunun nəticəsi olaraq irqçilik, xaricilərə qarşı qərəzli münasibət, antisemitizm və dözümsüzlüyə qarşı mübarizə üçün Fəaliyyət Planı qəbul olunmuşdur...

Ölkəmizdə yaranan bu cür

üçün dini liderlərlə konstruktiv mövqə nümayiş etdirilir. Müqəddəs dini bayramlar münasibətilə ölkəmizdə məskunlaşan müxtəlif xalqları, icmaları təbrik edən Prezident İlham Əliyev vurğulayır ki, yüksək əxlaqi dəyərlərə əsaslanan tolerantlıq mühitində ölkəmizin bütün milli azlıqları, öz etnik-dini addat-ənənələrini, dil və mədəniyyətini bu günümüze qədər yaşatmışlar.

Keçdiyimiz günlərdə ölkəmizdə dünya əhəmiyyətli bir hadisə baş verdi. Azərbaycan "COP 29 - BMT-nin iqlim Dəyişmələri Konfransı" na qucaq açdı. Global iqlim dəyişikliyi ilə mübarizəyə həsr olunan dünyanın ən böyük tədbiri sayılan COP-un 29-cu iclası Azərbaycanın tarixindəki ən böyük beynəlxalq tədbirdir. COP29-dən əsas gözlənti iqlim maliyyəsi ilə bağlı ədalətli və ambisiyalı Yeni Kollektiv Kəmiyyət Hədəfinin (NCQG) razılaşdırılmasıdır. Bu möhtəbər tədbir birdaha sübut etdi ki, Azərbaycan dünya xalqların qucaq açan xoşməramlı, sülhsevər və ədalətli bir güclü ölkədir.

**Rövşən Hüseynov
Azərbaycan Jurnalistlər
Birliyinin üzvü,
Subyekt.az xəbər portalının təsisçi-baş redaktoru**